

Choroby alergiczne u zwierząt towarzyszących są powszechnie występującymi problemami dermatologicznymi. Do tej grupy problemów należą 3 najistotniejsze jednostki chorobowe tj. alergia pokarmowa, atopowe zapalenie skóry oraz alergiczne reakcje na ukąszenia owadów, głównie pcheł. Alergia pokarmowa pod względem częstości występowania jest drugą lub trzecią chorobą skóry wywołaną nadwrażliwością (około 23% przypadków nie sezonowych chorób alergicznych u psów i niecałe 6% u kotów). W przypadku naszego kraju częstotliwość występowania alergii pokarmowej oceniana jest na 19,6% przypadków dermatologicznych u psów i 31,1% chorób skóry u kotów.

Rodzaje negatywnych reakcji na pokarm

Można wyróżnić dwa rodzaje problemów związanych z negatywnymi reakcjami na pokarm: o podłożu immunologicznym i bez takich uwarunkowań. Alergia pokarmowa jest negatywną reakcją na pokarm o podłożu immunologicznym. Mechanizmy immunologiczne odpowiedzialne za jej rozwój to nadwrażliwość typu natychmiastowego (I) i nadwrażliwość opóźniona (typu IV) dużo rzadziej również nadwrażliwość typu III. Drugim rodzajem negatywnych reakcji na pokarm jest nietolerancja pokarmowa, która nie ma podłoża immunologicznego i związana jest z farmakologicznymi lub metabolicznymi negatywnymi reakcjami na pokarm np. nietolerancją laktozy. Do negatywnych reakcji na pokarm zaliczyć można ponadto zatrucia - przykładem tego typu problemów są zatrucia aflatosynami. Ponadto wyróżnić można reakcje typu idiosynkrazji na pokarm (w tym reakcje anafilaktyczne na pokarm), które pojawiają się już przy pierwszym kontakcie z danym składnikiem pokarmowym. Tego typu problemy przypominają alergię pokarmową, ale nie mają mechanizmu immunologicznego. Podobnie w przypadku reakcji anafilaktycznej na pokarm, chociaż przypomina ona prawdziwą anafilaksję nie ma podłoża immunologicznego i związana jest spożyciem przez zwierzę pokarmu z dużą ilością histaminy (np. zepsute ryby).

Do rozwoju alergii pokarmowej usposabiają: obecność pasożytów jelitowych jak również współwystępowanie innych chorób alergicznych.

Za rozwój uczuleń odpowiadają glikoproteiny. U psów najczęstszymi przyczynami uczuleń są wołowina, mleko i jego przetwory, jagnięcina, jaja, soja, drób, zboże (głównie pszenica i kukurydza), sporadycznie ryby i królik. Natomiast u kotów są to ryby, wołowina, jaja, drób, wieprzowina, mleko i jego przetwory, mięso królików i konina. Dostyc często u jednego osobnika występuje reakcja alergiczna na kilka składników pokarmowych.

Objawy kliniczne choroby

U psów objawy kliniczne alergii pokarmowej wyglądają identycznie jak atopowe zapalenie skóry. Obecnie wyróżnia się atopowe zapalenie skóry wywołane uczuleniem na pokarm określane jako atopowe zapalenie skóry *sensu largo* w odróżnieniu od atopowego zapalenia skóry powodowanego przez alergeny środowiskowe - atopowe zapalenie skóry *sensu stricto*.

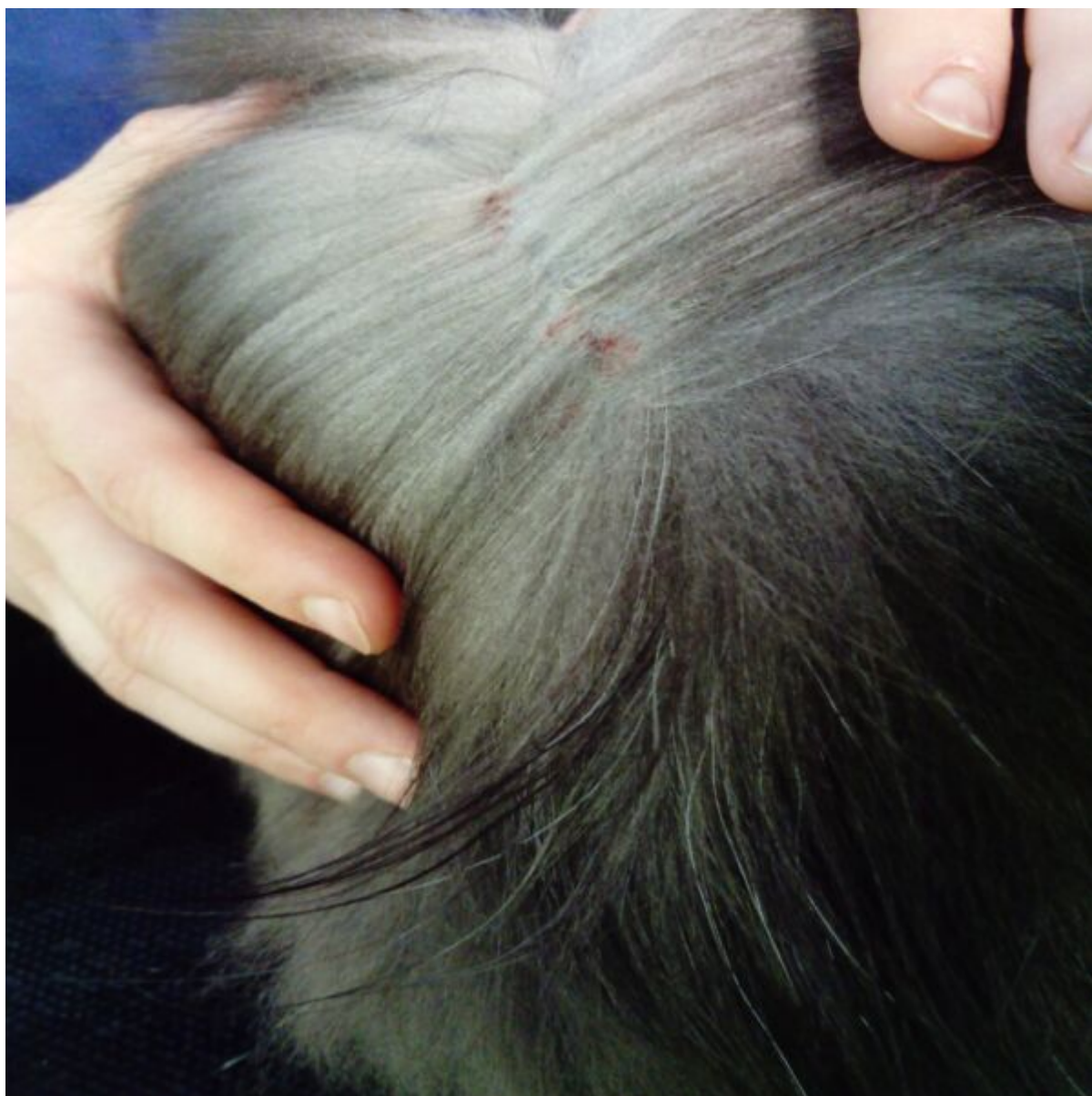
Głównym objawem choroby jest silny niesezonowy świąd, zwykle nie ustępujący po podaniu glikokortykosteroidów. Lokalizuje się on na głowie, małżowinach usznych, pachach, pachwinach, dalszych odcinkach kończyn. Częstym objawem jest zapalenie przewodu słuchowego - stwierdzone jest u co najmniej 20% pacjentów z tą chorobą. Wyjątkowo możliwe są objawy ze strony innych układów, najczęściej są to biegunki, wymioty, rzadziej problemy związane z układem oddechowym. Najczęściej zaczynają chorować psy młode w wieku poniżej 1 roku, a zdarzają się jej przypadki nawet u kilkumiesięcznych psów. Co ważne na alergię pokarmową zachorować mogą psy stare nawet 14 letnie. Powszechniej choroba występuje u takich ras jak: West Highland White Terriery, mopsy, bokserzy, Rodezian Ridgeback, owczarki niemieckie, Cocker i Springer Spaniele, owczarki colie, dalmatyńczyki, Lhasa Apsos, sznauclery miniaturowe, Retriewery, Shar-Peie, jamniki.

Ryc.1 Pies z alergią pokarmową widoczne wyłysienia na twarzy obrzęk powiek rumień
twarzy

Ryc.2 Rumieniowo woszczynowe zapalenie przewodu słuchowego w przebiegu alergii pokarmowej

Ryc.3 Pies ze świądem głowy i szyi w przebiegu alergii pokarmowej

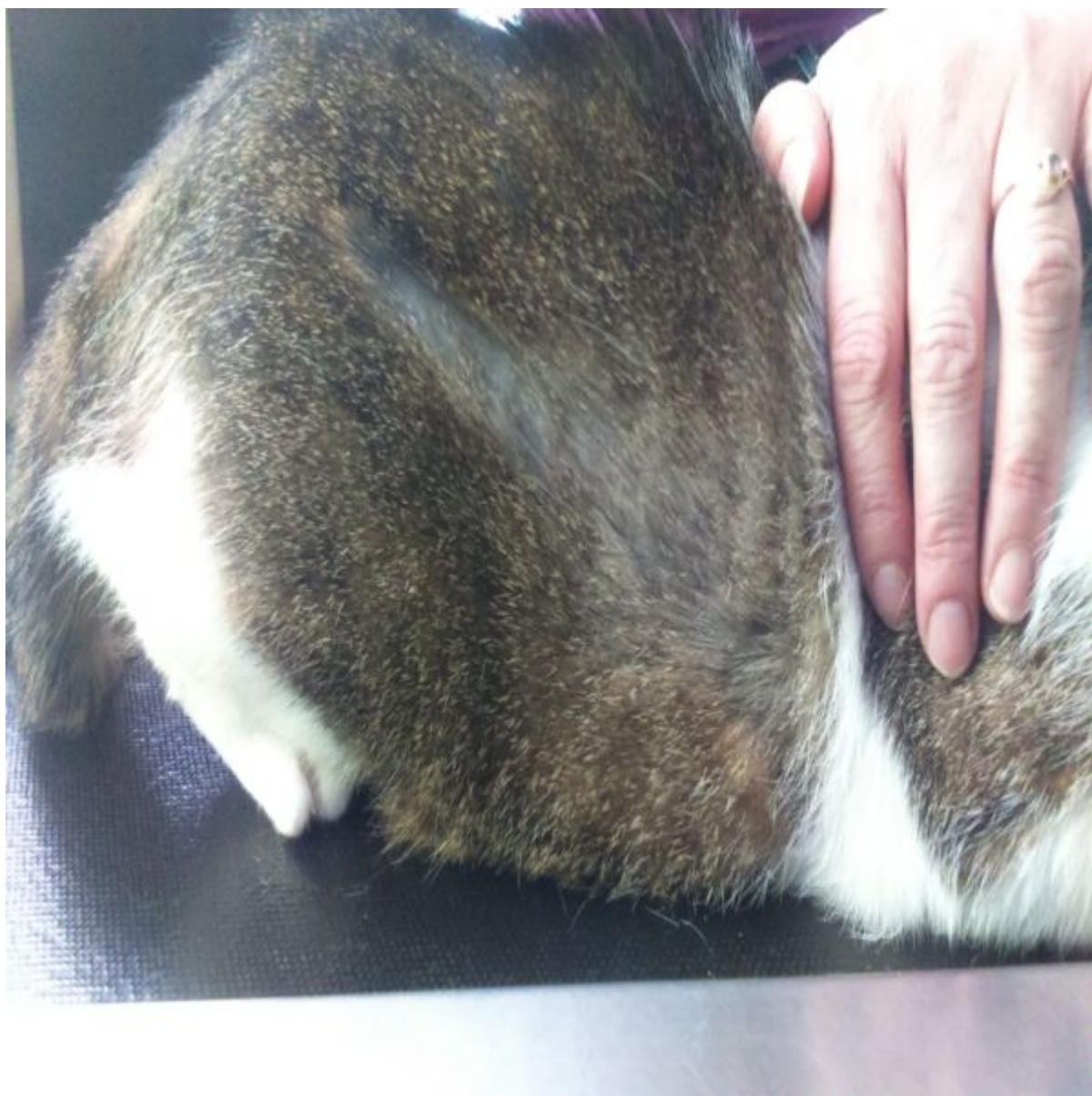
Ryc. 4 W przypadkach przewlekłych dochodzi do zmian nabytych skóry w postaci zliszajowacenia. Widoczne jest on u zwierzęcia w okolicy około-oczdolowej oraz na małżowinach usznych.

U kotów alergia pokarmowa może przybierać postać świądu głowy i szyi, prosówkowego zapalenia skóry, zespołu eozynofilowego lub wyłysień ekstensywnych. Najczęściej choroba pojawia się pierwszy raz w wieku od 6 miesięcy do 2 lat, ale przypadki choroby zdarzają się od 6 miesiąca do 11 roku życia. Powszechniej stwierdzana jest u kotów syjamskich i

birmańskich.

Ryc.5 Prosówkowe zapalenie skóry jest jedną z możliwych manifestacji klinicznych
alergii pokarmowej

Ryc.6 Kolejnym objawem alergii pokarmowej mogą być u kotów wyłysienia ekstensywne (czyli rozległe) na zdjęciu kot z symetrycznymi wyłysieniami na bokach ciała powstałymi na skutek nadmiernego wylizywania

Rozpoznanie

Nie istnieje możliwość klinicznego różnicowania alergii pokarmowej i atopowego zapalenia skóry.

Jedyną pewną metodą diagnostyczną pozostaje dieta eliminacyjna. Dostępne są wprawdzie metody serologiczne polegające na oznaczaniu poziomów przeciwciał swoistych IgG i IgE ale ze względu na ograniczoną czułość nie znajdują zastosowania w diagnostyce choroby. Dostępnych jest szereg publikowanych prac dotyczących tego zagadnienia w których autorzy ostatecznie uznają, że użyteczność tych technik jest niewystarczająca do rozpoznania choroby co wynika z niskiej czułości. Dzięki tym metodom można jednak wybrać produkty do przeprowadzenia diety eliminacyjnej.

U kotów badania dotyczące diagnostyki serologicznej alergii pokarmowej są bardziej skąpe niż u psów, ale uważa się, że oznaczanie poziomów przeciwciał swoistych nie jest miarodajne w rozpoznawaniu alergii pokarmowej.

Jedyną pewną metodą na postawienie rozpoznania oraz ustalenia czynnika uczulającego pozostaje dieta eliminacyjna i wykonana następnie próba prowokacyjna. Dieta taka powinna być stosowana przez okres minimum 4-6 tygodni, a w niektórych przypadkach dłużej (10-13 tygodni). Zwykle poprawę stwierdza się około 6-8 tygodnia stosowania diety. Nową dietę powinno się wprowadzać stopniowo przez okres 3-5 dni w celu uniknięcia powikłań ze strony układu trawiennego. Dieta eliminacyjna może być przygotowywana samodzielnie w domu przez właściciela i w takim przypadku oparta jest na pokarmach, które do tej pory nie były podawane. Drugą metodą jest zastosowanie diety komercyjnej przeznaczonej dla zwierząt z alergią pokarmową najlepiej z hydrolizowanym białkiem. Po uzyskaniu poprawy stanu klinicznego, co potwierdza nam rozpoznanie, kolejno i pojedynczo podawane są te składniki pokarmowe, które zwierzę jadło wcześniej. Jeśli po podaniu konkretnego składnika dojdzie do nawrotu objawów oznacza to, że jest on czynnikiem odpowiedzialnym za rozwój choroby. Objawy kliniczne związane z alergią pokarmową pojawiają się u zwierząt uczulonych na dany składnik pokarmowy najczęściej w czasie od 2 do 48 godzin po jego ponownym wprowadzeniu do diety. Należy jednak obserwować zwierzę przez okres około 2 tygodni w związku z tym, że za część przypadków odpowiada nadwrażliwość typu opóźnionego i w takim przypadku objawy mogą wystąpić później.

Autor: dr hab. Marcin Szczepanik
kryll@poczta.onet.pl

Zdjęcia: Z zasobów autora

Zalecana literatura

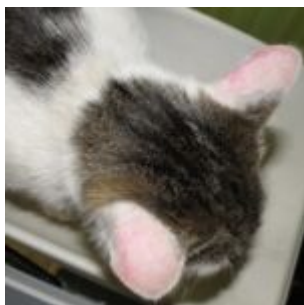
1. Belova S., Wilhelm S., Linek M., Beco L., Fontaine J., Bergvall K., Favrot C. Factors affecting allergen-specific IgE serum levels in cats. *Can J. Vet. Res* 2012; 76:45-51
2. Bethlehem S., Bexley J., Mueller R. S. Patch testing and allergen-specific serum IgE and IgG antibodies in the diagnosis of canine adverse food reactions. *Vet. Immunol. Immunopathol.* 2012, **145**, 582- 589 1
3. Favrot C, Steffan J, Seewald W et al. A prospective study on the clinical features of chronic canine atopic dermatitis and its diagnosis. *Vet Dermatol* 2010; 21: 23-31.
4. Favrot C, Steffan J, Seewald W, et.al Establishment of diagnostic criteria for feline nonfleainduced hypersensitivity dermatitis *Vet Dermatol* 2011; 23: 45-e11.
5. [Favrot](#), [Linek M.](#), [Fontaine J.](#), [Beco L.](#), [Rostaher A.](#) [Fischer N.](#), [Couturier N.](#), [Jacquenot S.](#), [Bihain B.E.](#) [Western blot analysis of sera from dogs with suspected food allergy *Veterinary Dermatology Volume 2017 28*](#), 189-e42
6. Harvey, R.G. 1993. Food allergy and dietary intolerance in dogs: A report of 25 cases. *Small Anim. Pract*, **34**:175-179.
7. Hill P. B., Lau P. Rybnicek J. Development of an owner-assessed scale to measure the severity of pruritus in dogs *Vet Dermatol* 2007 18; 301-308
8. Jackson H. A. , Jackson M. W. , Coblenz L. Hammerberg B. Evaluation of the clinical and allergen specific serum immunoglobulin E responses to oral challenge with cornstarch, corn, soy and a soy hydrolysate diet in dogs with spontaneous food allergy. *Dermatol.* 2003, **14**, 181-187. 8
9. Jackson H. A., *Diagnostic Techniques in Dermatology: The Investigation and Diagnosis of Adverse Food Reactions in Dogs and Cats. Clinic. Techniques in Small Animal Pract.*, 2001, 16, 233-235 9
10. Kennis, R.A., 2006. Food allergies: update of pathogenesis, diagnoses, and management. *Vet. Clin. North Am. Small Anim. Pract.* 36, 175-184. 10
11. Leistra M., Willemse T., Double-blind evaluation of two commercial hypoallergenic diets in cats with adverse food reactions *J. of Feline Med. Surg.* 2002, 4, 185-188 11
12. Martin Á., Paz Sierra M., Gonzalez , Ángeles A.M td. Identification of allergens responsible for canine cutaneous adverse food reactions to lamb, beef and cow's milk. *Vet. Dermatol.* 2004, **15**, 349-356 12
13. Picco, F., Zini, E., Nett, C., Naegeli, C., Bigler, B., Rufenacht, S., Roosje, P., Gutzwiller, M.E., Wilhelm, S., Pfister, J., Meng, E., Favrot, C. A prospective study on canine atopic dermatitis and food-induced allergic dermatitis in Switzerland. *Vet. Dermatol.* 2008 19, 150-155. 17
14. Reedy L.M. red. *Allergic Skin Diseases of Dogs and Cats*, 2n edn London: WB Saunders, 1997, 173-188 18
15. Ricci R., Hammerberg B., Paps J., Contiero B., Jackson H.: A comparison of the clinical manifestations of feeding whole and hydrolysed chicken to dogs with hypersensitivity

- to the native protein. *Vet. Dermatol.* 2010, **21**, 358-366. 19
16. Rosser E.J., Food allergy in dogs and cats: a review. *Vet. Aller. Clinic. Immunol.* 1998, 6, 21-35 20
 17. Rosser, E.J. 1993. Diagnosis of food allergy in dogs. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, **203**:259-262.
 18. Roudebush, P., Guilford, W.G., and Shanley, K.J. 2000. Adverse reactions to food. In: Hand, M.S., Thatcher, C.D., Remillard, R.L., and Roudebush, P., Eds. *Small Animal Clinical Nutrition*. Missouri: Mark Morris Institute. 431-453.
 19. Szczepanik M., Pomorska D., Ocena skuteczności diety Royal Canin Hypoallergenic w leczeniu alergii pokarmowej u psów i kotów. *Mag. Wet.* 2004, 13, 34-36 23
 20. Walton, G.S.. Skin Responses in the Dog and Cat to Ingested Allergens. *Rec*, 1967, **81**:709-713.
 21. White S.D., Sequoia D., Food hypersensitivity in cats: 14 cases (1982-1987). *J. of Am. Vet. Med. Assoc.* 1989, 194, 692-695 24
 22. White, S.D., and Sequoia, D. 1989. Food hypersensitivity in cats: 14 cases (1982-1987). *Am Vet Med Assoc*, **194**:692-695.
 23. Zimmer, Bexley J., Halliwell R. E.W., Mueller R. S. Food allergen-specific serum IgG and IgE before and after elimination diets in allergic dogs *Veterinary Immunology and Immunopathology* 2011, **144**, 442- 447. 26

Promowane

- [Wirusowe choroby skóry u kotów](#)

- [Grzybice powierzchniowe \(dermatofitozy\) u zwierząt towarzyszących - rozpoznawanie i leczenie](#)

- [Wybrane immunologiczne choroby skóry u psów i kotów](#)

- [Pęcherzyca liściasta u kotów](#)

- [Zapalenie skóry, jako wynik niedrożności przewodu pokarmowego u królika miniaturowego](#)